

PAPER DETAILS

TITLE: OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARIN ZORLAYICI DAVRANISLARINA
YÖNELİK STRATEJİLERİNİN İNCELENMESİ

AUTHORS: Ebru Cemile Toklu,Fatma Özkür Duman

PAGES: 1-31

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3161052>

OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN ÇOCUKLARIN ZORLAYICI DAVRANIŞLARINA YÖNELİK STRATEJİLERİNİN İNCELENMESİ*

Ebru Cemile TOKLU**

Fatma ÖZKÜR DUMAN***

Öz

Bu araştırma okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik kullandığı stratejileri incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu İstanbul ilinde görev alan 200 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği kullanılmıştır. Normallik testi ile verilerin normal dağıldığı sonucuna ulaşılarak gruplar arası fark analizlerinde t-testi ve tek yönlü ANOVA testi uygulanmıştır. İki bağımsız grup arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olup olmadığını bağımsız grup t-testi (mezun olunan okul, çalışılan kurum türü) ile analiz edilmiştir. Üç ve daha fazla bağımsız gruptan oluşan değişkenler arasında fark analizlerinde ise tek yönlü ANOVA testi (yaş, mesleki kıdem, sorumlu olunan yaş grubu ve sınıfta bulunan çocuk sayısı) kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmenlerinin yaş ve mezun oldukları bölüm türü değişkenlerine göre

* Bu araştırma Üsküdar Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı'nda yayınlanan Yüksek Lisans Tez çalışmasından türetilmiştir. Araştırma için Üsküdar Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 31.12.2020 tarihli ve 2020-602 karar numarası ile Etik kurul izni alınmıştır.

** Uzm. Çocuk Gelişimci. c.ebrugur@gmail.com, İstanbul/Türkiye

*** Dr. Öğr. Üyesi., Nişantaşı Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çocuk Gelişimi bölümü, fatmaoz.edu@gmail.com, İstanbul/Türkiye

uyguladıkları stratejilerde bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte okul öncesi öğretmenlerinin diğer değişken gruplarından olan mesleki kıdem, sınıfta bulunan çocuk sayısı ve sorumlu olunan yaş grubu türlerinde anlamlı farklılıklar olduğu bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Sınıf Yönetimi, Zorlayıcı Davranış

EXAMINATION OF PRESCHOOL TEACHERS' STRATEGIES FOR CHILDREN'S CHALLENGING BEHAVIORS

Abstract

This study was conducted to investigate the strategies preschool teachers use to deal with children's challenging behavior. The Relational Screening Model was used for the study. The participants of the study consists of 200 preschool teachers working in Istanbul. The Scale of Determining the Strategies Used by Preschool Teachers Against Undesirable Behaviors in Classroom Management was used as a data collection tool. The normality test showed that data were normally distributed. There for the t-Test and one-way Anova test were applied in the analysis of the difference between and among the groups. Whether there was a statistically significant difference between the two independent groups was analyzed with the independent group t-test (graduate school, type of institution). One-way ANOVA test (age, professional seniority, responsible age group and number of children in the class) was used in the difference analysis among the variables consisting of three or more independent groups. Results revealed that there was no difference in the strategies applied by preschool teachers according to age and undergraduate education. However, there were significant differences found in the types of professional seniority, number of children in the class and the children's age group.

Keywords: Preschool Education, Classroom Management, Challenging Behavior.

1. GİRİŞ

Okul öncesi dönem, çocukların, çevresini tanımak için merakla araştırdığı, iletişim kurmayı öğrendiği, fiziksel, zihinsel, sosyal yönden geliştiği ve aynı zamanda yaşamı boyunca kullanacağı becerilerin kazanıldığı bir dönemdir. Bu nedenle okul öncesi dönem tartışmasız insan yaşamının en önemli dönemi olarak görülmektedir (Alisinanoğlu ve Kesicioğlu, 2010; Oktay, 1990; Yavuzer, 2019: 152; Şahin ve Arslan, 2014; Cebeci ve Şirin, 2017; Güleç ve Alkış, 2004). Çocukların çok yönlü gelişim gösterdiği bu dönemi eğitim ile desteklemek oldukça önemlidir. Bu önemli süreçte başlayan okul öncesi eğitim ile çocukların iyi, üretken, topluma uyumlu ve yaratıcı birer birey olmaları amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda okul öncesi eğitim kurumlarında, özel olarak yetiştirilen öğretmenler ile çocukları tüm gelişim alanlarında destekleyen bir eğitim programının uygulanması birincil amaçtır. Ancak belirlenen eğitim programı, kazanılması istenilen davranış ve becerileri her zaman istenilen yönde kazandırılmayabilir. Bunun etkenleri farklı olmakla birlikte çoğunlukla çocukların eğitim kurumları içerisinde sergilemiş oldukları davranışlar neden olmaktadır. Okul öncesi dönem çocuklarının büyük bir çoğunluğunda ağlama, öfke nöbetleri, hırçınlık, vurma, itme gibi davranış problemleri görülmektedir (Yağan Güder ve ark., 2016; McCabe ve Frede, 2007; Wood ve ark., 2018; Duman, 2013).

Okul öncesi eğitimin kalitesini ve çocukların okul hayatına tutumlarını olumlu yönde etkileyen en mühim rol, öğretmenlere düşmektedir. Okul öncesi öğretmenleri, sınıf içerisinde farklı kültürlere ve davranışlara sahip olan çocukların ihtiyaçlarını anlayarak eğitim ve öğretim süreçlerini bu doğrultuda planlamaktadır. Sınıf içerisinde pozitif öğrenme ortamı oluşturan öğretmenler, çocukların temel konularda gelişimini ve becerilerini desteklemektedir. Aynı zamanda öğretmenler, sosyal iletişim ve problem çözmede rehber olarak çocukları olumlu davranışlara teşvik etmektedir. Bu doğrultuda, okul öncesi

öğretmenleri çocuklara pozitif davranış örnekleri ile model olarak, problem davranışı olumlu şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır (Güven ve Cevher, 2005; Uzunçarşılı ve ark., 2022; Coleman ve ark., 2013).

Okul öncesi kuruma başlamadan önce çocuğun aile ve yakın çevresinden öğrendiği davranış ve beceriler, eğitim- öğretim süreçlerinde avantajlı olduğu kadar dezavantajlı bir konumda da olabilmektedir. Farklı kültürlerde yetişen çocuklar, sınıf ortamında akranlarının daha önce deneyimlemedikleri çeşitli davranışlar sergilemektedir (Larzerlere ve ark., 1992; Chen ve ark., 2002). Dolayısıyla sınıf ortamında çocuklar daha önce öğrendikleri birçok davranışı hem sergiler hem de kazanma eğilimi içerisinde olurlar. Bu durum çocukların olumsuz olarak nitelendirilen davranışlara maruz kalması ve bu davranışları kazanmaları nedeniyle olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Çocukların kuralları reddeden hem kendisine hem de akranlarına zarar verici davranışlarda bulunması, gelişim ve eğitim süreçlerini olumsuz etkilemektedir (Carter ve Van Norman, 2010; Aslan ve Alpaslan, 2020).

Eğitim süreçlerini olumsuz yönde etkileyen davranışların bütünü zorlayıcı davranış olarak tanımlanmaktadır (Brock ve Beaman-Diglia, 2018). Zorlayıcı davranışların altında yatan nedenler farklılık göstermekle birlikte bir davranışın zorlayıcı davranış olarak kabul edilmesi için gerekli ölçütler bulunmaktadır. Bunlar: sergilenen davranışın eğitim-öğretim süreçlerini aksatması, davranışın çocuğu ve akranlarını tehlikeye düşürmesi, davranışın akranlara ve araç gereçlere zarar vermesi ve davranışın çocuğun sosyalleşmesini engellemesi şeklinde sıralanabilmektedir (Korkmaz, 2007 Jiang ve Jones, 2016; Miller, 2014; Özer ve ark., 2014; Vahedi ve ark., 2012; Öğülmüş ve Vuran, 2016). Bu doğrultuda herhangi bir davranış belirtilen ölçütlerden birine veya birkaçına sahip ise zorlayıcı davranış olarak kabul edilebilir.

Okul yaşamının başlamasıyla karşılaştıkları durumlarla nasıl başa çıkılacağını bilmeyen çocuklar yeni olay ve durumlara karşı uyumsuzluk gösterebilmektedir. Uyum problemleri sonucunda çözüme kavuşturulamayan durumlarda çocuk nasıl tepki vermesi gerektiğini bilemeyebilir. Bu doğrultuda çocuklar kendilerini öfke nöbetleri ve ardından saldırgan davranışlar ile ifade etmeye çalışmaktadır (Salameh ve ark., 2021; Wood ve ark., 2018; Chen ve ark., 2002; Özdemir ve Tepeli, 2016). Okul öncesi dönemde sıklıkla görülen bu davranışlar düzeltilmez ve yerine olumlu davranışlar kazandırılmazsa, çocuğun ileriki yaşantısında da problem yaşamasına neden olmaktadır. Bu davranışların azalmasını ve sönmesini sağlamak için nedeni iyi anlamak ve zorlayıcı davranışları giderecek uygulamaların sürdürülmesinde öğretmenlerin etkin rol almaları gerekmektedir (Luiselli ve Murbach, 2002; Öztürk ve Gangal, 2016; Lazerle ve ark., 1992). Okul öncesi Öğretmenleri zorlayıcı davranışlar ile karşılaştığında bu davranışlar ile başa çıkmada çeşitli yollar izlemektedir.

Zorlayıcı davranışlar ile karşılaşan okul öncesi öğretmeni öncelikle var olan davranışı iyi tanımlamalıdır. Bunun için çocuğun davranışı neden sergilediği ile ilgilenmelidir. Davranışın altında yatan nedenlerin araştırılmasının ardından okul öncesi öğretmenlerinin bu davranışları çözümlemede etkili olabilecek stratejileri geliştirmesi gerekmektedir (Uğurlu ve ark., 2014; Fox ve Little, 2001; Carter ve Van Norman, 2010; Pala, 2022).

Yağan ve ark (2016), yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin zorlayıcı davranışlar karşısında “göz teması”, “görmezden gelme”, “düşünmesini sağlamak”, “sınıf dışına çıkma” ve “görev ve sorumluluk verme” stratejilerini sıklıkla kullandıkları tespit edilmiştir. Gangal ve Öztürk’ün (2019), yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin istenmeyen davranışlara yönelik en çok kullandıkları stratejilerin “uyarmak” ve “kuralları hatırlatmak” olduğu görülmüştür. Gündüz ve Konuk’un (2016), yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin istenmeyen davranışlara karşı ilk

olarak “sözel uyarı”, daha sonra “davranış düzenleme” stratejileri kullanılırken, Kutlu Abu ve Arslan’ın (2019), yapmış oldukları çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin karşılaştıkları zor davranışlara yönelik “sorumluluk verme, dikkatini farklı alanlara çekmek”, “olumlu davranış pekiştirme” stratejileri sıklıkla kullanıldığı görülmüştür.

Alanyazın incelendiğinde öğretmenlerin zorlayıcı davranışları ele alma biçimleri ve bu davranışlara yönelik uyguladığı stratejiler farklılık göstermektedir. Tercih edilen stratejiler arasındaki farklılıkların öğretmelerin bazı demografik özelliklerinden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin zorlayıcı davranışlar karşısında tercih ettikleri stratejilerin öğretmenlerin demografik bilgileri ile ilişkisinin incelenmesi amaç edinilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerini incelemek amacıyla çalışmada, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli iki veya daha fazla değişken arasında var olan değişimi ve derecesini betimlemek için kullanılmaktadır (Karasar, 2005). Bu modele uygun olarak okul öncesi öğretmelerinin zorlayıcı davranışlara yönelik uyguladığı stratejilerin, okul öncesi öğretmenlere ait yaş, mezun olunan bölüm, çalıştığı kurum türü, mesleki kıdemi, sınıf mevcudu ve çocukların yaş grubu değişkenleri ile ilişkisi incelenmiştir.

2.2. Evren ve Örneklem

Çalışmanın evrenini İstanbul ilinde yer alan özel ve resmî kurumlarda çalışan okul öncesi öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi kartopu örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Kartopu örnekleme yönteminde araştırma

kapsamında belirlenen kriterlere sahip bireylere tesadüfi şekilde ulaşılmaktadır. Ulaşılan kişilerden bilgi edinilerek aynı kriterlere sahip başka bireyler gönüllülük esasınca araştırmaya dahil edilmektedir (Grix, 2010). Zincirleme şekilde ilerleyerek araştırmacının amacına yönelik veriler toplanmaya çalışılmıştır. Araştırmacının örneklemini İstanbul ilinde yer alan resmi ve özel kurumlarda görev alan 200 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri demografik bilgi formu ve “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir.

Demografik Bilgi Formu

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin yaş, mezun olunan bölüm, çalıştığı kurum türü, mesleki kıdemi, sınıf mevcudu ve çocukların yaş grubu bilgilerini kapsayan toplam yedi sorudan oluşmaktadır.

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği

Okul öncesi öğretmenlerinin istenmeyen davranışlara yönelik kullandığı stratejileri belirlemek amacıyla Oğuz Keleş (2015) tarafından geliştirilen beşli likert (tamamen katılıyorum, katılıyorum, kararsızım, katılmıyorum, tamamen katılmıyorum) tipinde bir ölçektir. Ölçek, Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli, Güvengen Disiplin Modeli, Öğretmen Etkililiği, Kounin Modeli, Sosyal Disiplin Modeli ve Davranış Değiştirme Modeli olmak üzere 6 alt boyut ve Toplamda 30 maddeden oluşmaktadır (Keleş, 2015). Ölçekte bulunan 6 alt boyutun Cronbach Alfa iç tutarlılık analizlerinin uygunluğu ile, ölçeğin geneli .71 değerinde olduğu

bulunmuştur. Faktörlerin toplam varyansa etkisi %49,9 ve faktör yükleri 0.32 ve 0.76 arasında değiştiği görülmüştür. Sonuçlar doğrultusunda ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu görülmektedir. Ölçekte yer alan Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli, öğretmenlerin çocuklara rehber olarak Sorumluluk ve kuralların yerine getirilmediğinde oluşacak sonuçları açıklayan stratejileri kapsamaktadır (Celep, 2004). Güvengen Disiplin Modeli, Çocuklar kurallara uymadığında öğretmen tarafından uyarılır ve kurallara uyulması sağlanmaktadır. Model içerisinde pekiştireçler ve çocukların ailelerinden destek alma stratejileri yer almaktadır (Pala, 2005). Öğretmen Etkililiği modelinde, öğretmenin öğrenciye yönelik danışman konumunda olması ve istenemeyen davranışlara karşı otorite olmak yerine daha esnek davranması gerekmektedir (Sarıtaş, 2005). Kounin Modelinde, öğretmen dersin akıcı öğrencilerin aktif olmasını sağlamalıdır. İstenmeyen davranışlarda sert tepkilerden kaçınarak sınıfa davranışa olan tepkisini belli etmelidir (Yalçinkaya ve Küçükkaragöz, 2006). Sosyal Disiplin Modelinde, kurallar öğrenciler ile belirlenir. Gözlemler sonucunda istenmeyen davranışın kaynağını ele alınarak düzenleme yapılmaktadır. Davranış Değiştirme Modelinde olumlu davranışlar ödül ile pekiştirilir. İstenmeyen davranışlar ise ilgi ve istenilen bir şeyden yoksun bırakma stratejileri ile davranış kontrol altına alınmaktadır (Celep, 2004).

2.4. Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında özel ve resmî kurumlarda görev alan okul öncesi öğretmenleri tarafından demografik bilgi formu ve "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği"nin online doldurulması ile toplanmıştır. Katılımcılardan toplamda 7 maddeden oluşan (yaş, mezun olunan bölüm, çalıştığı kurum türü, mesleki kıdemi, sınıf mevcudu ve çocukların yaş grubu) demografik bilgi formunu süre kısıtlaması olmaksızın doldurulması istenmiştir. Ardından

katılımcılardan “Okul Öncesi Öğretmenlerinin Sınıf Yönetiminde İstenmeyen Davranışlara Karşı Kullandığı Stratejileri Belirleme Ölçeği” yer alan 30 maddeyi cevaplamaları istenmiştir. Toplamda 25 dakika süren ölçek için katılımcılara herhangi bir süre kısıtlaması uygulanmamıştır. Katılımcılar kendilerine en uygun şıkkı işaretleyerek ölçeği cevaplandırmıştır. Her iki veri toplama aracına da öğretmenler tarafından gönüllülük esasınca katılım sağlanmış olup katılımcılar ve doldurdıkları formlar numaralandırılmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin giriş ve analizlerinde SPSS (22) programından yararlanılmıştır.

Verilerin normal dağılıp dağılmadığını incelemek amacıyla Skewness-Kurtosis (Çarpıklık-Basıklık) değerleri ve Kolmogorov Smirnov (K-S) testleri kullanılmıştır. Normallik testleri sonucunda elde edilen verilerin normal dağılıma sahip oldukları tespit edilmiştir. Bu sonuca bağlı olarak karşılaştırmalı istatistik analizlerinde parametrik testler kullanılması uygun görülmüştür. Karşılaştırmalı istatistik analizlerinde, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin öğretmenlerin mezun olduğu bölüm ve çalıştığı kurum türüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla bağımsız grup t-Testi kullanılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin öğretmenlerin yaş, sınıfta bulunan çocuk sayısı, mesleki kıdem ve sorumlu olunan yaş grubuna göre anlamlı bir farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla tek yönlü ANOVA testi kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Amaç doğrultusunda zorlayıcı

davranışlar karşısında uygulanan stratejiler, öğretmenlerin yaş, mezun olunan bölüm, mesleki kıdem, çalışılan kurum türü, sorumlu olunan yaş grubu ve sınıfta bulunan çocuk sayısı değişkenleri açısından incelenmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin, öğretmenlerin yaşına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü ANOVA testi ile analiz edilmiştir. ANOVA testi analizlerine ilişkin bulgulara Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin öğretmenlerin yaş değişkenine göre ANOVA testi sonuçları

Strateji	Yaş	n	$\bar{x}$	ss	F	P
Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli	20 -30 yaş	112	26,79	4,45	0,909	0,438
	31-40 yaş	68	27,84	4,13		
	41-50 yaş	18	26,94	3,25		
	51 ve üzeri yaş	2	28,00	4,24		
Güvengen Disiplin Modeli	20 -30 yaş	112	23,68	3,81	1,291	0,279
	31-40 yaş	68	24,40	2,84		
	41-50 yaş	18	22,83	3,15		
	51 ve üzeri yaş	2	22,50	0,71		
Öğretmen Etkililiği	20 -30 yaş	112	08,95	1,94	1,099	0,351
	31-40 yaş	68	09,38	1,74		
	41-50 yaş	18	09,00	2,40		
	51 ve üzeri yaş	2	10,50	0,71		
Kounin Modeli	20 -30 yaş	112	07,03	1,09	0,489	0,690
	31-40 yaş	68	07,13	1,16		
	41-50 yaş	18	06,78	1,17		
	51 ve üzeri yaş	2	07,00	1,41		
Sosyal Disiplin Modeli	20 -30 yaş	112	09,78	1,66	1,022	0,384
	31-40 yaş	68	10,06	1,84		
	41-50 yaş	18	09,72	1,60		
	51 ve üzeri yaş	2	11,50	2,12		
Davranış Değiştirme Modeli	20 -30 yaş	112	12,20	1,41	0,385	0,764
	31-40 yaş	68	12,47	2,08		
	41-50 yaş	18	12,33	1,57		
	51 ve üzeri yaş	2	12,50	0,71		

$n=200$ ve $p \leq 0,05$

Tablo 1 incelendiğinde öğretmenlerin zorlayıcı davranışlar karşısında kullandığı Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli ($p=0,438$, $F=0,909$), Güvengen Disiplin Modeli ($p=0,279$, $F=1,291$), Öğretmen Etkililiği ($p=0,351$, $F=1,099$), Kounin Modeli ($p=0,690$, $F=0,489$), Sosyal Disiplin Modeli ($p=0,384$, $F=1,022$) ve Davranış Değiştirme Modeli ($p=0,764$, $F=0,385$) stratejileri öğretmenlerin yaş değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır ($p \geq 0,05$). Tabloya göre okul öncesi öğretmenlerinin yaşının çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik kullandığı strateji tercihlerinde etkili olmadığı görülmektedir.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin öğretmenlerin mezun oldukları bölüm değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız grup t-Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Tablo 2, Bağımsız grup t-Testi sonuçlarını göstermektedir.

Tablo 2. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin öğretmenlerin mezun oldukları bölüm değişkenine göre t-Testi sonuçları

Strateji	M. Bölüm	n	$\bar{x}$	ss	P
Gerçeklik Terapisi/Kontrol M.	Okul Öncesi E.	134	27,40	4,05	0,712
	Çocuk Gelişimi	66	26,71	4,61	
Güvengen Disiplin Modeli	Okul Öncesi E.	134	23,72	3,20	0,347
	Çocuk Gelişimi	66	24,08	3,92	
Öğretmen Etkililiği	Okul Öncesi E.	134	09,01	1,98	0,866
	Çocuk Gelişimi	66	09,32	1,78	
Kounin Modeli	Okul Öncesi E.	134	07,11	1,17	0,223
	Çocuk Gelişimi	66	06,89	0,98	
Sosyal Disiplin Modeli	Okul Öncesi E.	134	09,88	1,71	0,882
	Çocuk Gelişimi	66	09,89	1,76	
Davranış Değiştirme	Okul Öncesi E.	134	12,27	1,69	0,749
	Çocuk Gelişimi	66	12,38	1,65	

$n=200$ ve $p \leq 0,05$

Tablo 2 incelendiğinde, Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli ($p=0,712$), Güvengen Disiplin Modeli ($p=0,347$), Öğretmen Etkililiği ($p=0,866$), Kounin Modeli ($p=0,223$), Sosyal Disiplin Modeli ($p=0,882$) ve Davranış Değiştirme Modeli

($p=0,749$) stratejilerini okul öncesi eğitimi ve çocuk gelişimi bölümünden mezun olan öğretmenlerin benzer şekilde kullandıkları görülmüştür. Bulgular sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin zorlayıcı davranışlara yönelik kullandıkları stratejiler ile öğretmenlerin mezun oldukları bölüm değişkeni arasında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir ($p \geq 0,05$).

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin çalışılan kurum türüne göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı bağımsız grup t-Testi ile analiz edilmiştir. Bağımsız grup t-Testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 3 'te verilmiştir.

Tablo 3. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin çalışılan kurum türü değişkenine göre t-Testi sonuçları

Strateji	Kurum Türü	n	$\bar{x}$	ss	P
Gerçeklik Terapisi/Kontrol M.	Devlet	139	27,31	4,00	,316
	Özel	61	26,83	4,76	
Güvengen Disiplin Modeli	Devlet	139	24,15	3,37	,646
	Özel	61	23,11	3,52	
Öğretmen Etkililiği	Devlet	139	09,25	1,87	,454
	Özel	61	08,78	1,98	
Kounin Modeli	Devlet	139	07,07	1,16	,267
	Özel	61	06,96	0,99	
Sosyal Disiplin Modeli	Devlet	139	09,96	1,66	,388
	Özel	61	09,70	1,84	
Davranış Değiştirme Modeli	Devlet	139	12,29	1,75	,269
	Özel	61	12,32	1,50	

$n=200$ ve $p \leq 0,05$

Tablo 3'e göre okul öncesi öğretmenlerinin zorlayıcı davranışlara yönelik kullandığı Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli ($p=0,316$), Güvengen Disiplin Modeli ($p=0,646$), Öğretmen Etkililiği ($p=0,454$), Kounin Modeli ($p=0,267$), Sosyal Disiplin Modeli ($p=0,388$) ve Davranış Değiştirme Modeli ($p=0,269$) stratejilerinin öğretmenlerin çalıştığı kurum türü değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Tabloya göre Resmi ve özel anaokullarında görev alan

öğretmenlerinin zorlayıcı davranışlara yönelik stratejileri benzer şekilde kullandıkları görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin mesleki kıdem sürelerine göre tek yönlü ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Tek yönlü ANOVA sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin mesleki kıdem değişkenine göre ANOVA testi sonuçları

Strateji	Kıdem	n	$\bar{x}$	ss	F	P
Gerçeklik Terapisi/ Kontrol Modeli	1 yıl ve daha az	11	27,55	4,01	2,140	0,062
	2-5 yıl	68	25,93	4,48		
	6-10 yıl	53	28,04	4,31		
	11-15 yıl	33	28,00	3,69		
	16-20 yıl	21	26,81	4,24		
	21 ve üzeri yıl	14	28,21	3,17		
Güvengen Disiplin Modeli	1 yıl ve daha az	11	25,27	2,57	3,499	0,005*
	2-5 yıl	68	22,69	3,49		
	6-10 yıl	53	24,85	3,70		
	11-15 yıl	33	24,48	2,53		
	16-20 yıl	21	23,90	3,78		
	21 ve üzeri yıl	14	22,79	2,58		
Öğretmen Etkililiği	1 yıl ve daha az	11	09,55	1,21	0,447	0,815
	2-5 yıl	68	09,12	1,60		
	6-10 yıl	53	08,87	2,43		
	11-15 yıl	33	09,18	1,63		
	16-20 yıl	21	09,48	1,86		
	21 ve üzeri yıl	14	09,00	2,42		
Kounin Modeli	1 yıl ve daha az	11	07,09	0,95	1,461	0,204
	2-5 yıl	68	06,94	0,93		
	6-10 yıl	53	07,32	1,25		
	11-15 yıl	33	06,70	1,10		
	16-20 yıl	21	07,14	1,31		
	21 ve üzeri yıl	14	07,07	1,14		
Sosyal Disiplin Modeli	1 yıl ve daha az	11	11,18	1,33	2,211	0,055
	2-5 yıl	68	09,87	1,67		
	6-10 yıl	53	09,55	1,59		
	11-15 yıl	33	09,76	1,94		

	16-20 yıl	21	10,43	1,70		
	21 ve üzeri yıl	14	09,71	1,77		
	1 yıl ve daha az	11	12,91	1,04	2,357	0,042*
	2-5 yıl	68	11,87	1,35		
	6-10 yıl	53	12,83	1,75		
	11-15 yıl	33	12,24	1,68		
	16-20 yıl	21	12,24	2,36		
	21 ve üzeri yıl	14	12,21	1,58		

$n=200$ ve $p \leq 0,05$

Tablo 4 incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin zorlayıcı davranışlara yönelik kullandığı Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli ($p=0,062$, $F=2,140$), Öğretmen Etkililiği ($p=0,815$, $F=0,447$), Kounin Modeli ($p=0,204$, $F=1,461$) ve Sosyal Disiplin Modeli ($p=0,055$, $F=2,211$) stratejilerinde öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkeninin anlamlı bir fark yaratmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerin kullandığı Güvengen Disiplin Modeli ($p=0,005$, $F=3,499$) ve Davranış Değiştirme Modeli ($p=0,042$, $F=2,357$) stratejilerinde ise öğretmenlerin mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p \geq 0,05$). Tabloya göre mesleki kıdemi 1 yıl ve daha az olan okul öncesi öğretmenlerinin diğer kıdem yıllarında olan öğretmenlere göre zorlayıcı davranışlar karşısında Güvengen Disiplin Modeli ($\bar{x}=25,27$, $ss=2,57$) ve Davranış Değiştirme Modeli stratejilerini ($\bar{x}=12,91$, $ss=1,04$) daha çok kullandıkları saptanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin sınıfta bulunan çocuk sayısı değişkenine göre tek yönlü ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Tek yönlü ANOVA testine ilişkin bulgulara Tablo 5 'te yer verilmiştir.

Tablo 5. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin sınıfta bulunan çocuk sayısı değişkenine göre ANOVA testi sonuçları

Strateji	Çocuk Sayısı	n	$\bar{x}$	ss	F	P
Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli	1-10 çocuk	83	27,60	3,91	0,865	0,423
	11-20 çocuk	109	26,92	4,57		
	21-30 çocuk	8	26,13	2,42		

Güvengen Disiplin Modeli	1-10 çocuk	83	24,39	3,75	2,746	0,067
	11-20 çocuk	109	23,56	3,23		
	21-30 çocuk	8	21,88	1,64		
Öğretmen Etkililiği	1-10 çocuk	83	09,36	2,07	1,402	0,248
	11-20 çocuk	109	08,97	1,76		
	21-30 çocuk	8	08,50	2,27		
Kounin Modeli	1-10 çocuk	83	07,89	1,17	3,679	0,027*
	11-20 çocuk	109	06,77	1,06		
	21-30 çocuk	8	06,75	0,71		
Sosyal Disiplin Modeli	1-10 çocuk	83	09,75	1,73	0,533	0,588
	11-20 çocuk	109	10,00	1,72		
	21-30 çocuk	8	09,75	1,67		
Davranış Değiştirme Modeli	1-10 çocuk	83	12,20	1,44	0,465	0,629
	11-20 çocuk	109	12,35	1,85		
	21-30 çocuk	8	12,75	1,58		

$n=200$ ve $p \leq 0,05$

Tablo 5'te Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli ($p=0,423$, $F=0,865$), Güvengen Disiplin Modeli ($p=0,067$, $F=2,746$), Öğretmen Etkililiği ($p=0,248$, $F=1,402$), Sosyal Disiplin Modeli ($p=0,588$, $F=0,533$) ve Davranış Değiştirme Modeli ($p=0,629$, $F=0,465$) stratejilerine bakıldığında okul öncesi öğretmenlerinin sınıfında bulunan çocuk sayısının karşılaştıkları zorlayıcı davranışlara yönelik strateji belirlemede etkili olmadığı tespit edilmiştir. Zorlayıcı davranışlara yönelik kullanılan Kounin Modeli stratejisine bakıldığında ($p=0,027$, $F=3,679$) öğretmenlerin sınıfında bulunan çocuk sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur ($p \geq 0,05$). Tabloya göre sınıfta 1-10 arası çocuk sayısına sahip olan öğretmenlerin zorlayıcı davranışlara yönelik daha fazla sınıf mevcudu olan öğretmenlere göre Kounin Modeli stratejisini daha çok ($\bar{x}=07,09$, $ss=0,95$) kullandıkları görülmüştür.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin, sorumlu olunan yaş grubu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı tek yönlü ANOVA testi ile analiz edilmiştir. Tek yönlü ANOVA testi sonuçları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin sorumlu olunan yaş grubu değişkenine göre ANOVA testi sonuçları

Strateji	Yaş Grubu	n	$\bar{x}$	ss	F	p
Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli	24-36 ay	5	24,80	3,63	3,250	0,023*
	36-48 ay	21	27,10	3,24		
	48-60 ay	81	26,28	4,91		
	60-72 ay	93	28,09	3,64		
Güvengen Disiplin Modeli	24-36 ay	5	23,20	4,27	0,496	0,685
	36-48 ay	21	23,19	3,82		
	48-60 ay	81	23,74	3,76		
	60-72 ay	93	24,10	3,04		
Öğretmen Etkililiği	24-36 ay	5	10,40	0,89	0,855	0,465
	36-48 ay	21	08,95	1,40		
	48-60 ay	81	09,16	2,07		
	60-72 ay	93	09,04	1,92		
Kounin Modeli	24-36 ay	5	07,00	1,32	0,338	0,798
	36-48 ay	21	06,81	0,87		
	48-60 ay	81	07,07	1,20		
	60-72 ay	93	07,06	1,12		
Sosyal Disiplin Modeli	24-36 ay	5	09,80	1,30	0,229	0,876
	36-48 ay	21	09,71	1,76		
	48-60 ay	81	09,81	1,74		
	60-72 ay	93	09,99	1,73		
Davranış Değiştirme Modeli	24-36 ay	5	12,00	2,12	1,739	0,160
	36-48 ay	21	12,29	1,27		
	48-60 ay	81	12,01	1,86		
	60-72 ay	93	12,58	1,53		

n=200 ve $p \leq 0,05$

Tablo 6 'ya göre okul öncesi öğretmenlerinin sorumlu oldukları yaş grubu değişkenin Güvengen Disiplin Modeli ($p=0,685$, $F=0,496$), Öğretmen Etkililiği ($p=0,465$, $F=0,855$), Kounin Modeli ($p=0,798$, $F=0,338$) ve Sosyal Disiplin Modeli ($p=0,876$, $F=0,229$) ve Davranış Değiştirme Modeli ($p=0,160$, $F=1,739$) stratejilerinde etkili olmadığı saptanmıştır ($p \geq 0,05$). Okul öncesi öğretmenlerinin sorumlu olduğu yaş grubu değişkeninin Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli ($p=0,023$, $F=3,250$) stratejinde ise etkili olduğu görülmüştür ($p \geq 0,05$). Tabloya bakıldığında, 60-72 ay yaş grubundan sorumlu olan okul öncesi öğretmenlerinin diğer yaş gruplarından sorumlu olan öğretmenlere göre zorlayıcı davranışlara

yönelik Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli stratejisini ($\bar{x}=28,09$ $ss=3,64$) daha çok tercih ettikleri saptanmıştır.

Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin betimsel analiz sonuçlarına ilişkin bulgulara Tablo 7’de yer verilmiştir.

Tablo 7. Okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik stratejilerinin betimsel analiz sonuçları

Kriter	n	Strateji	$\bar{x}$	ss
SBÖ	200	Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli	27,11	4,28
		Güvengen Disiplin Modeli	23,80	3,48
		Öğretmen Etkililiği	09,10	1,91
		Kounin Modeli	07,03	1,10
		Sosyal Disiplin Modeli	09,97	1,72
		Davranış Değiştirme Modeli	11,41	1,65
		SBÖ Toplamı	89,31	10,40

Tablo 7’ ye göre okul öncesi öğretmenlerinin zorlayıcı davranışlar karşısında en çok kullandıkları stratejiler sırasıyla Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli stratejisini ($\bar{x}=27,11$ $ss=4,28$), Güvengen Disiplin Modeli ($\bar{x}=23,80$, $ss=3,48$), Davranış Değiştirme Modeli ($\bar{x}=11,41$, $ss=1,65$), Sosyal Disiplin Modeli ($\bar{x}=09,97$, $ss=1,72$), Öğretmen Etkililiği ($\bar{x}=09,10$, $ss=1,91$) ve Kounin Modeli ($\bar{x}=07,03$, $ss=1,10$) şeklindedir. Tabloya göre okul öncesi öğretmenlerinin en az kullandıkları strateji Kounin Modeli iken en çok kullandıkları strateji ise Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modelidir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada okul öncesi öğretmenlerinin yaşının çocukların zorlayıcı davranışlara yönelik stratejilerinde etkili olmadığı saptanmıştır. Dönmez ve ark. (2018); Öztürk (2019); Arslan (2019) tarafından yapılan çalışmalara göre öğretmenlerin yaş

Özelliklerinin zorlayıcı davranışlar karşısında kullanılan stratejilerde etkili olmadığı görülmüştür.

Elde edilen bulgulara göre okul öncesi eğitim ve çocuk gelişimi bölümlerinden mezun olma değişkenleri zorlayıcı davranışlar karşısında uyguladıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0,05$). Her iki bölümden mezun olarak anaokullarında görev alan öğretmenlerin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik benzer stratejiler kullandıkları görülmüştür. Arslan (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin mezun oldukları fakülte değişkeni ile istenmeyen davranışlar karşısında uyguladıkları stratejiler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Benzer bir çalışmada Cebeci ve Şirin (2017) sınıf öğretmenlerinin zorlayıcı davranışlara yönelik tutumlarını incelemiştir. Çalışma sonucunda öğretmenlerin istenmeyen davranışlara yönelik tutumlarının mezun oldukları bölüm türüne göre anlamlı bir farklılık olduğu saptanmıştır.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin görev aldıkları kurum türünün öğretmenlerin zorlayıcı davranışlara yönelik stratejileri üzerinde bir etkiye sahip olmadığı saptanmıştır. Öztürk (2019); Han (2019); Dönmez ve ark. (2018) tarafından yapılan çalışmalarda okul öncesi öğretmenlerinin çalıştığı kurum türü ile öğretmenlerin zorlayıcı davranışlara yönelik uyguladığı stratejiler arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Cebeci ve Şirin (2017); Güleç ve Alkış (2004) tarafından yapılan çalışmalarda ise görev alınan kurum türüne göre öğretmenlerin zorlayıcı davranışlara yönelik tutumlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin mesleki kıdem süreleri, Güvengen Disiplin Modeli ve Davranış Değiştirme Modeli stratejilerinde anlamlı bir farklılık ($p<0,05$) olduğu bulunmuştur. Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli, Öğretmen Etkililiği, Kounin Modeli ve Sosyal Disiplin Modeli stratejilerinde ise öğretmenlerin

mesleki kıdem sürelerinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Benzer şekilde Dönmez ve ark. (2018); Arslan (2019) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin mesleki kıdem sürelerinin sınıf içerisinde karşılaşılan zorlayıcı davranışlara yönelik uyguladığı stratejilerde etkili olmadığı saptanmıştır. Alpaslan'ın (2019) yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin zorlayıcı davranışlar karşısında uyguladığı, öğretmen etkililiği, davranış değiştirme ve Kounin modeli stratejilerinde anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya göre mesleki kıdem yılı arttıkça öğretmen etkililiği ve davranış değiştirme stratejilerinin, mesleki kıdem yılı azaldıkça Kounin modelinin tercih edildiği görülmüştür. Dada ve Okunade (2014); Kokkinos ve ark. (2005); Kapucuoğlu Tolunay (2008); Coşan (2017); Keleş (2010) tarafından yapılan araştırmalarda öğretmenlerin mesleki kıdem sürelerinin istenmeyen davranışlara yönelik stratejilerde etkili olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik uygulanan Kounin Modeli stratejisinin, sınıfta bulunan çocuk sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($p<0,05$). Çocukların zorlayıcı davranışlarında diğer başa çıkma yöntemlerinden olan Gerçeklik Terapisi / Kontrol Modeli, Güvengen Disiplin Modeli, Öğretmen Etkililiği, Sosyal Disiplin Modeli ve Davranış Değiştirme Modeli stratejilerinde ise öğretmenlerin sınıfında bulunan çocuk sayısının anlamlı bir ilişki oluşturmadığı saptanmıştır. Patnaik ve ark. (2022) zorlayıcı davranışların ortaya çıkış nedenlerini araştırdığı çalışmasında sınıf mevcudu kalabalık olan öğretmenlerin daha sık zorlayıcı davranışlarla karşılaştığı saptanmıştır. Kayıkçı'nın (2013) ilkökul öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen davranışları ve bu davranışlara yönelik kullanılan stratejileri araştırdığı çalışmasında, öğretmenlerin sınıfında bulunan çocuk sayısının istenmeyen davranışlara uygulanan stratejiler ile anlamlı bir farklılık olduğu ortaya koyulmuştur. Dönmez ve ark. (2018) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmenlerin sınıfında bulunan çocuk sayısının, istenmeyen

davranışlarda uygulanan stratejilerde etkili olmadığı saptanmıştır. Coşan (2017) tarafından yapılan çalışmada sınıf mevcudu fazla olan öğretmenlerin mevcudu az olan öğretmenlere oranla istenmeyen davranışlara yönelik bazı strateji uygulamalarında (“Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım” ve “Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim”) daha etkili olduğu ortaya koyulmuştur.

Araştırma sonucunda okul öncesi öğretmenlerinin sorumlu olduğu yaş grubu türüne göre öğretmenlerin zorlayıcı davranışlara yönelik uyguladığı Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli stratejisinde anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik uygulanan Güvengen Disiplin Modeli, Öğretmen Etkililiği, Kounin Modeli, Sosyal Disiplin Modeli ve Davranış Değiştirme Modeli stratejilerinde ise sorumlu olunan yaş grubuna göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Coşan’ın (2017) çocukların istenmeyen davranışlarında yönelik öğretmenlerin uyguladığı stratejileri incelediği çalışmasında, öğretmenlerin sorumlu olduğu yaş grubu değişkenine göre Kontrol/Disiplin modeli stratejisinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Tuncay ve ark. (2019) tarafından yapılan çalışmada öğretmenlerin sorumlu oldukları yaş grubu değişkeninin zorlayıcı davranışlar ile başa çıkma stratejilerinde etkili olmadığı tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda çalışmaya katılan öğretmenlerin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik en çok Gerçeklik Terapisi/Kontrol Modeli içerisinde yer alan “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde yaptığı davranışı düşünmesini sağlayarak olumlu davranışa yöneltirim”, “Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışının öncesini sorgular öğrenirim”, “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde ona soru sorarak yaptığı davranışın yanlış olduğunu fark etmesini sağlarım”, “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde istenmeyen davranış sonunda bu duruma çözüm bulmasına fırsat veririm”, “Çocuğun yapmış olduğu istenmeyen davranışları neden yapmış olduğunu anlarım”, “Çocuk olumsuz

davranış gösterdiğinde onunla konuşurum”, “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde dikkatini toplamak için kısa süreli oyun oynatırım”, “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde veli ile görüşerek soruna çözüm ararım”, “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde sesimi yükseltip alçaltarak dikkatlerini toplamaya çalışırım” stratejileri uyguladıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin zorlayıcı davranışlar karşısında en az tercih ettiği yöntem ise Kounin Modeli içerisinde yer alan “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde sevdiği bir şeyden mahrum bırakırım”, “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde çocuğu istenmedik davranış gösterme olasılığının daha az olacağı bir yere alırım”, “Çocuk istenmeyen davranış sergilediğinde çocuğun yerini değiştiririm” stratejileri olduğu saptanmıştır.

5. ÖNERİLER

Okul öncesi öğretmenlerin, zorlayıcı davranışlar karşısında kullandıkları stratejiler çocukların bireysel farklılıkları, aile ve kültürel yapısı göz önünde bulundurularak çeşitlendirmesi önerilebilir. Çocukların zorlayıcı davranışları ile başa çıkma konusunda bilgilerin güncel tutulması ve yeni bilgi edinmek amacıyla hizmet içi eğitimler alınabilir.

Bu araştırmada, okul öncesi öğretmenlerinin çocukların zorlayıcı davranışlarına yönelik uyguladığı stratejiler, öğretmenlerin yaş, mezun olunan bölüm, mesleki kıdem, çalışılan kurum türü, sorumlu olunan yaş grubu ve sınıfta bulunan çocuk sayısı değişkenleri açısından incelenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerine ait farklı değişkenler ile araştırma yapılması önerilebilir.

Araştırmada, İstanbul ilinde görev alan okul öncesi öğretmenleri ile çalışılmıştır. Benzer çalışmalar farklı illerde görevli öğretmenlerin yer aldığı örneklem grupları ile yürütülebilir.

Araştırmada, çocuklarda görülen zorlayıcı davranışların bütünü ele alınmıştır. Çocuklarda yaygın olarak görülen zorlayıcı davranışlar tespit edilerek buna yönelik kullanılan strateji modellerinin incelenmesi sağlanabilir.

Çıkar Çatışması Bildirimi:

Bu çalışmada yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Destek/Finansman Bilgileri:

Yazarlar, bu makalenin araştırılması, yazarlığı ve yayınlanmasında herhangi bir finansal destek almamıştır.

Etik Kurul Kararı:

Bu araştırma için Üsküdar Üniversitesi Etik Kurulu tarafından 31.12.2020 tarihli, 61351342 sayı ve 2020-602 karar numarası ile Etik kurul izni alınmıştır.

KAYNAKÇA

- Alisinanoğlu, F. ve Kesicioğlu, O.S. (2010). "Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Davranış Sorunlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Giresun İli Örneği)." Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 3 (1): 93-110.
- Alpaslan, S. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullandıkları Baş Etme Yöntemleri İle Öz Yeterlilikleri Arasındaki İlişki*. Yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

- Arslan, M. (2019). *Öğretmenlerin sınıfta istenmeyen davranışları yönetme stratejilerine ilişkin bir inceleme*. Yüksek Lisans Tezi, Yozgat Bozok Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yozgat.
- Aslan, H. ve Alpaslan, S. (2020). "Sınıf öğretmenlerinin istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı kullandıkları baş etme yöntemleri ile öz yeterlilikleri arasındaki ilişki." *Journal of Human Sciences*, 17(4): 1177-1203.
- Avşar Tuncay, A., İnce, N.B. ve Şahin, A.E. (2019). "Birinci sınıflarda istenmeyen davranışların yaş farklılıklarına göre dağılımı ve bu davranışlara yönelik öğretmen tepkileri." *Elementary Education Online*, 18(4): 2005-2026.
- Bani Salameh A.K., Malak M.Z., Al-Amer R.M., Al Omari OSH., El-Hneiti M. ve Abu Sharour LM. (2021). "Assessment of temper tantrums behaviour among preschool children in jordan." *Journal of Pediatric Nursing*, 59: 106-111.
- Brock, M.E. ve Beaman Diglia L.E. (2018). "Efficacy of coaching preschool teachers to manage challenging behavior." *Education And Treatment Of Children*, 41(1): 31-48.
- Carter D.R. ve Van Norman R.K. (2010). "Class-wide positive behavior support in preschool: improving teacher implementation through consultation." *Early Childhood Education Journal*, 38, 279-288.
- Cebeci, B. ve Şirin, T. (2017). "İlköğretim kurumlarında öğrencilerin istenmeyen davranışlarına dair öğretmen tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi." *International Journal of Contemporary Educational Studies*, 3(1): 13-33.
- Celep, C. (2004). *Sınıf Yönetimi ve Disiplini* (Yenilenmiş 3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Chen, X., Wang, L., Chen, H. ve Liu, M. (2002). "Noncompliance and child-rearing attitudes as predictors of aggressive behaviour: A longitudinal study in

- Chinese children.” International Journal of Behavioral Development, 26(3): 225-233.
- Coleman, J. C., Crosby, M. G., Irwin, H. K., Dennis, L. R., Simpson, C. G., ve Rose, C. A. (2013). “Preventing challenging behaviors in preschool: Effective strategies for classroom teachers.” Young Exceptional Children, 16(3): 3-10.
- Coşan, K. (2017). *Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejilerin incelenmesi ve stratejilerin kullanımına yönelik eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Dada, E.M. ve Okunade, H.F. (2014). “ Classroom undesirable behaviours and strategies used for controlling them among primary school teachers.” Arabian Journal of Business and Management Review (Kuwait Chapter), 3(9): 1-7.
- Dönmez, Ö., Aşantoğrul, S., Karasulu, M. ve Bal, E. (2018). “Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejilerin incelenmesi.” Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, 3(2): 75-97.
- Duman, G. (2013). “Pre-service preschool teachers self competency evaluation of challenging play behaviors.” Educational Research and Reviews, 8(24): 2313-2316.
- Fox, L., ve Little, N. (2001). “Starting early developing school-wide behavior support in a community preschool.” Journal of Positive Behavior Interventions, 3(4): 251–254.

- Gangal M. ve Öztürk Y. (2019). "Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında istenmeyen davranışlar ve başa çıkma yolları." Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi, 7(3): 1100-1118.
- Grix, J. (2010). The foundations of research. London: Palgrave Macmillan.
- Güleç, S. ve Alkış, S. (2004). "Öğretmenlerin sınıf ortamında kullandıkları davranış değiştirme stratejileri." Eğitim Bilimleri Dergisi, 17(2): 247-266.
- Gündüz, H.B. ve Konuk, S. (2016). "İlkokul öğretmenlerin karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ile baş etme stratejileri." YILDIZ Journal of Educational Research, 1(1): 37-54.
- Güven, E. D., & Cevher, N. (2005). "Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi." Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(18): 71-92.
- Han, M. (2019). *İstanbul örnekleminde ilkokul öğretmenlerinin performansında veli, öğrenci ve meslektaşlarının etkileri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Jiang, H. S. ve Jones, S. Y. (2016). "Practical Strategies for Minimizing Challenging Behaviors in the Preschool Classroom." Dimensions of Early Childhood, 44(3): 12-19.
- Kapucuoğlu Tolunay, A. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları baş etme yöntemleri*. Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Karasar, N. (2005). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın.
- Kayıkçı, M. (2013). *İlkokullarda sınıf öğretmenlerinin sınıf içinde karşılaştıkları istenmeyen davranışlar ve bu davranışlarla baş etme yolları (ödül ceza*

- yöntemi*). Yüksek lisans tezi, Hasan Kalyoncu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keleş, O. (2015). "Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetiminde istenmeyen davranışlara karşı kullandığı stratejileri belirleme ölçeği geçerlik güvenirlik çalışması." H. Ü. Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 3: 361-367.
- Keleş, Z. (2010). *İlköğretim okulları birinci kademe sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlarla baş etme yöntemleri*. Yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kokkinos, C. M., Panayiotou, G., ve Davazoglou, A. M. (2005). "Correlates of teacher appraisals of student behaviors." *Psychology in the Schools*, 42(1): 79-89.
- Korkmaz, İ. (2007). *İstenmeyen davranışların önlenmesi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Kutlu Abu, N. ve Arslan, B. (2020). "Okul öncesi öğretmenlerinin sınıfta istenmeyen davranışlara ilişkin sınıf yönetim stratejileri hakkındaki görüşleri." *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22(1): 227-255.
- Larzelere R.E., Amberson T.G. ve Martin J.A. (1992). "Age differences in perceived discipline problems from 9 to 48 months." *National Council on Family Relations*, 41(2): 192-199.
- Luiselli, J. K. ve Murbach, L. (2002). "Providing Instruction from Novel Staff as an Antecedent Intervention for Child Tantrum Behavior in a Public School Classroom." *Education and Treatment of Children*, 25(3): 356-365.
- McCabe L.A. ve Frede E.C. (2007). "Challenging behaviors and the role of preschool education." *National Institute for Early Education Research. Preschool Policy Brief*, 16.

- Miller, S (2014). *Preschool Teacher response to challenging behavior: the role of organizational climate in referrals and expulsion*. Doctoral dissertation, University Of Florida, USA.
- Oktay, A. (1990). "Türkiye’de okul öncesi eğitim." Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2: 151-160.
- Öğülmüş, K., ve Vuran, S. (2016). "Schoolwide positive behavioral interventions and support practices: Review of studies in the Journal of Positive Behavior Interventions." Educational Sciences: Theory ve Practice, 16: 1693–1710.
- Öngören Özdemir, S. ve Tepeli. K. (2016). "Okul öncesi öğretmenlerinin saldırgan davranışlarla baş etme stratejilerinin incelenmesi." KEFAD, 17(2): 51-70.
- Özer, B., Bozkurt, N. ve Tuncay, A. (2014). "İstenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri." Turkish Journal of Educational Studies, 1(2):153-189.
- Öztürk, H. (2019). *Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri ile istenmeyen davranışlara karşı kullandıkları stratejilerin karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, İstanbul Okan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Öztürk, Y. ve Gangal, M. (2016). "Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Disiplin, Sınıf Yönetimi ve İstenmeyen Davranışlar Hakkındaki İnançları." Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 31(3): 593-608.
- Pala, A. (2005). "Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye dönük disiplin modelleri." Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 7 (13): 171-179.

- Pala, Ş. (2022). "Okul Öncesi Sınıf Yönetim Sürecinde Başvurulabilecek Disiplin Modellerinin İncelenmesi: Bir Derleme Çalışması." *Temel Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2 (2): 133-142.
- Patnaik, S., Sharma, U. ve Subban, İ. (2022). "Who Is Responsible for Students' Challenging Behaviour? A Study of the Causal Attributions of Teachers to Challenging Behaviour in Primary Schools in West Bengal, India." *Disabilities*, 2: 56-72.
- Sarıtaş, M. (2005). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Şahin, S. ve Arslan, M.C. (2014). "Öğrenci ve Öğretmen Görüşlerine Göre İstenmeyen Öğrenci Davranışlarına Karşı Kullanılan Öğretmen Stratejilerinin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri." *Turkish Studies*, 9(2): 1399-1415.
- Uğurlu, C.T., Doğan, S., Şöförtakımcı, G., Ay, D. ve Zorlu, H. (2014). "Öğretmenlerin Sınıf Ortamında Karşılaştıkları İstenmeyen Davranışlar ve Bu Davranışlarla Baş Etme Stratejileri." *Turkish Studies*, 9(2): 577-602.
- Uzunçarşılı, A. T., Akin, Ü. B. Ü., & Mollaoğlu, N. (2022). "Okul öncesi öğretmenlerinde iletişim becerilerinin önemi." *Avrasya Eğitim ve Literatür Dergisi*, (16): 51-66.
- Vahedi, S., Farrokhi, F. ve Farajian, F. (2012). "Social Competence and Behavior Problems in Preschool Children." *Iranian Journal of Psychiatry*, 7(3):126–134.
- Wood, C. L., Kisinger, K. W., Brosh, C. R., Fisher, L. B. ve Muharib, R. (2018). "Stopping Behavior Before It Starts: Antecedent Interventions for Challenging Behavior." *Teaching Exceptional Children*, 50 (6): 356–363.

- Yağan Güder, S., Alabay, E. ve Güner, E. (2018). "Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında karşılaştıkları davranış problemleri ve kullandıkları stratejiler." Elementary Education Online, 17(1): 414-430.
- Yalçinkaya, M. ve Küçükkaragöz, H. (2006). Sınıfta disiplin kuralları ve uygulaması. Ankara: Nobel Yayınları.
- Yavuzer, H. (2019). Çocukluğumuzun ilk 6 yılı (38. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the preschool period, children often exhibit challenging behaviors. Challenging behaviors include all forms of behavior that negatively affect the development of the child, harm himself and his environment, and disrupt educational activities. Although the underlying causes of challenging behaviors differ, it is generally assumed that the culture in which the child is raised, the immediate environment and parental attitudes have play a role. Challenging behaviors are often seen as part of development. However, these behaviors can delay the child's development and educational activities in the preschool period. For this reason, it is preschool teachers' responsibility to develop strategies to reduce/prevent challenging behaviors and meeting the needs of the child. Preschool teachers determine their own strategy methods for challenging behaviors over time. It is thought that various demographic characteristics such as teachers' professional seniority, age and education can be effective in determining these methods. For this reason, the aim of the study was to examine the strategies used by preschool teachers for children's challenging behaviors.

Method

The relational survey model was used in order to determine the strategies of preschool teachers used for children's challenging behaviors. In the study, the relationship between teachers' demographic characteristics and the strategies they use was examined. The sampling was consisted of 200 preschool teachers working in the province of Istanbul. These participants completed the demographic information form and the Determining the Strategies Used by Preschool Teachers against Undesirable Behaviors in Classroom Management

Scale. Collected data was analyzed using Skewness-Kurtosis (Skewness-Kurtosis) values and Kolmogorov Smirnov (K-S) tests for testing the normality distribution. Because the results showed a normal distribution, independent group t-Test and one-way ANOVA was used for comparative purposes.

Findings (Results)

In terms of teachers' undergraduate education variable, t-Test results showed that there was no significant difference ($p \geq 0,05$) in the classroom management strategies such as Reality Therapy/Control Model ($p=0.71$), Canter Discipline Model ($p=0.34$), Teacher Effectiveness ($p=0.86$), Kounin Model ($p=0.22$), Social Discipline Model ($p=0.88$) and Behavior Modification Model ($p=0.74$).

In terms of teachers' institution of employment variable, t-Test results presented that there was no significant difference ($p \geq 0,05$) in the classroom management strategies such as Reality Therapy/Control Model ($p=0.31$), Canter Discipline Model ($p=0.64$), Teacher Effectiveness ($p=0.45$), Kounin Model ($p=0.26$), Social Discipline Model ($p=0.38$) and Behavior Modification Model ($p=0.26$).

In terms of teachers' age variable, ANOVA test results indicated that there was no significant difference ($p \geq 0,05$) in the classroom management strategies such as Reality Therapy/Control Model ($p=0.43$), Canter Discipline Model ($p=0.27$), Teacher Effectiveness ($p=0.35$), Kounin Model ($p=0.69$), Social Discipline Model ($p=0.38$) and Behavior Modification Model ($p=0.76$).

In terms of teachers' professional seniority variable, ANOVA test results showed that there was a significant difference ($p \leq 0,05$) in the classroom management strategies of preschool teachers with less than one-year experience. These teachers tend to use Canter Discipline Model ($p=0.005$), and Behavior Modification Model ($p=0.04$). There was no significant difference for other strategies such as Reality Therapy/Control Model ($p=0.06$), Teacher Effectiveness ($p=0.81$), Kounin Model ($p=0.20$), and Social Discipline Model ($p=0.06$).

In terms of number of the children in the classroom variable, ANOVA test results presented that there was a significant difference ($p \leq 0,05$) in the classroom management strategies of preschool teachers who has less than 10 children in their classroom. These teachers do not tend to use Kounin Model discipline strategy ($p=0,02$). There was no significant difference for other strategies such as Teacher Effectiveness ($p=0.24$), Reality Therapy/Control Model ($p=0.42$), Teacher Effectiveness ($p=0.24$), Social Discipline Model ($p=0.58$), Canter Discipline Model ($p=0.06$) and Behavior Modification Model ($p=0.62$).

In terms of the children's age group variable, ANOVA test results indicated that there was a significant difference ($p \leq 0,05$) in the classroom management

strategies of preschool teachers who has 60-72 months old children in their classroom. These teachers tend to use Reality Therapy/Control Model ($p=0.02$). There was no significant difference for other strategies such as Canter Discipline Model ($p=0.68$), Teacher Effectiveness ($p=0.46$), Reality Therapy/Control Model ($p=0.423$), Kounin Model ($p=0.798$), Social Discipline Model ($p=0.87$) and Behavior Modification Model ($p=0.16$).

Descriptive analysis of preschool teachers' strategies for children's challenging behaviors indicates that the most preferred strategy by the teachers was the Reality Therapy/Control Model ($\bar{x}=27.11$, $sd=4.28$). Other strategies preferred by preschool teachers in the face of challenging behaviors are respectively Canter Discipline Model ($\bar{x}=23.80$, $sd=3.48$), Behavior Modification Model ($\bar{x}=11.41$, $sd=1.65$), Social Discipline Model ($\bar{x}=09.97$, $sd=1.72$), Teacher Effectiveness ($\bar{x}=09.10$, $sd=1.91$), and Kounin Model ($\bar{x}=07.03$, $sd=1.10$) was found.

Conclusion and Discussion

As a result of this research, it was found that the variables of teachers' age, the department they graduated from and the type of institution they work in were not effective variables in the strategy preferences of preschool teachers for children's challenging behaviors. In the studies conducted by Dönmez et al. (2018); Ozturk (2019); and Arslan (2019), the strategies used by the teachers against challenging behaviors were examined and it was found that there was no significant difference according to the age variable of the teachers. Arslan (2019) also stated that there is no significant difference in the strategies of preschool teachers towards challenging behaviors according to the teachers' undergraduate education. In addition, there are studies found no significant relationship between the types of institutions in which teachers work and their strategy against challenging behaviors of children (Öztürk, 2019; Han, 2019 & Dönmez et al., 2018).

This study showed that teachers' discipline strategies were affected by their professional seniority. It was established that the less experienced teachers prone to use Canter Discipline Model and Behavior Modification. Comparably, in the study conducted by Alpaslan (2019), a significant difference was found in the strategies of teacher effectiveness, behavior change and Kounin model, depending on the lessening in the professional seniority of teachers. Besides, it was found in this study that when there were fewer than 10 children in the classroom, preschool teachers tend to use Kounin Model. Yet, when children's age grows, preschool teachers tend to use Reality Therapy/Control Model. Coşan (2017) also stated in the study that preschool teachers prefer Reality Therapy/Control Model strategy against children's challenging behaviors.